

Fremskridt, som Videnskaben har gjort paa alle Omraader for at værgede dem, der ere stædte i Nød, og iagttage Faren saa tidligt som muligt, ere ogsaa bragte i Anvendelse her, og paa Vesuvs vestlige Skraaning, paa Monte Canteroni, er der anlagt et Observatorium, hvor Professor Palmieri siden 1855 ved Hjælp af en Jordskjælmaaler (Seismograf) har iagttaget enhver Bevægelses Retning, Styrke og Tid. Denne Bygning er mærkeligt nok aldeles urørt, uagtet den Høi, hvorpaa den hviler, paa tre Sider har været omgivet af Ild; den ragede som et Taarn op af Flammehavet. — I et Brev, en Engelskmand har tilstillet »Times«, beskriver han Udbruddet som et ualmindeligt Skue, da en uaaadelig høi, hvid Røgsøile slog i Veiret, der mindede om store Bomuldsflokker, medens Lavaen strømmede ned fra mange Aabninger omkring Observatoriet, og tætte Røgskyer indhyllede Toppen. Underjordiske Drøn lode, som om Tusinder af Tordenbrag havde forenet sig, og da de hørte op, afløstes de af en svagere Lyd, der var Overgangen til det Brag, som gik forud for det nye Kraters Dannelse; hele Tiden regnede Asken ned i tætte Masser, medens Stene slyngedes tilveirs indtil en Høide af 3000 Fod og gave Mange Banesaar. Nøden i Neapel og Omegn er stor, da Udbruddet ikke blot har krævet talrige Offere — Tallet opgives til henvend 60 Personer — men den brændende Lava har hjemsogt og aldeles tilintetgjort Manges Eiendom.

Danserinden Garsia.

En Fortælling fra Java. Efter det Nederlandske ved Viggo Schmidt.

Vi befinde os mere end to tusinde Fod oppe paa det ildsprudende Bjerg Merapi. Høit over vort Hoved stige Røgsøilerne ud af Krateret, og under os ligger Dalen, som skiller os fra den udbrændte Vulkan Merababoes altidgrønne Top. Længere borte sees Lavoen indhyllt i Taage, kun Toppen titter frem af Skyerne; den tager sig ud som en Kæmpe, der med Armene paa sin høie Balkon seer ned paa hvad vi Myrer, Menneskene, foretage os.

Hytterne, som ligge spredte her, ere lave og uanseelige. I Landsbyerne længere nede kunde vi finde store Hytter, ja selv Huse, thi der ere Beboerne rige, da Vandet overstrømmer deres Rismarker; her findes derimod kun Land, som ikke kan overrisles, og derfor maae Beboerne nøies med at dyrke Mais og Bælgfrugter. Men Bjergboen er lykkelig ved sin tarvelige Mais; dernede vilde han blive ulykkelig midt i al sin Overflod.

Lad os træde ind i den beskedne Hytte, som ligger der, omgivet af et lavt, levende Hegn. Taget, af langt tørt Græs, hviler paa fire Bambusstænger; Væggene ere af raac Bambusfletninger, som frit indlade Lys og Luft. Naar Du bukker Dig og træder ind ad den lave Aabning, da seer Du to Bænke af Bambus, dækkede med Maatter — det er hele Bohavet. Paa den ene af Bænkene ligger en Pude; man seer tydeligt, at den er bleven flittig brugt, Tøiet er ganske sort og der er kun faa Spor tilbage af de grelle Farver, hvorved den tidligere har gjort saa stærkt Indtryk paa Eieren. Der staaer en Betel-Bakke af Træ, med tilhørende Blade, Kalk og Tobak. Paa Gulvet ligge nogle Stene og derimellem Aske og halvtudbrændte Grene; det er Arnestedet. Fra Loftet hænger en Maatte ned, med Eierens Pjalter, nogle tørrede Bælgfrugter, noget Mais og et Knippe uskallet Ris. Naar hertil føies to eller tre Lerpotter og en Rok, saa kjender Du hele Rigdommen i Hytten. Og dog ansees Eieren for velhavende af sine Naboer; thi han har Alt, hvad han kan ønske.

Ved Siden af Hytten er et Halvtag, derunder staae Risblokken og Stamperen, som bruges naar Risene afskalles. Pladsen foran Huset er ikke meget ren. Javaneseeren er hverken renlig med sig selv, sit Hus eller sine Gravsteder.

Der kommer en gammel Kone ud af sin Hytte og sætter sig ved Indgangen. Hun har vist seet mig forlænge siden og beluret mig inde fra Hytten. »God Dag, Moder!« — »Vær hilset, Bendoro.« *) — »Jeg kommer for at hvile mig lidt efter min Vandring, jeg er trætt og tørstig; vil Du sælge mig en Kokosnød?« — »Gjerne, Bendoro!« Hun forsvinder i Hytten og kommer strax efter tilbage med en Kokosnød, som endnu er i sin grønne Skal. — »Lad mig aabne den selv, Moder; Du er for gammel.« Jeg aabner Skallen, lædsker min Tørst paa den friske Kokosmælk og tager Plads paa en trebenet Stol, som den Gamle byder mig — en usædvanlig Luxus saa høit oppe i Bjergene.

Den gamle Kones Øine begynde at blive svage, derfor har hun ikke strax gjenkjendt mig. Pludselig seer hun paa mig med et straalende Ansigt og spør-

ger: »Var Bendoro ikke for kort Tid siden paa Markedet?« — »Jo!« — »Og var Bendoro der ikke netop, da jeg betalte min Bea*) til Forpagteren? Gid Lynet maatte ramme ham!«

Sagen forholdt sig saaledes. Jeg var paa det Marked, som Konen sigtede til, og stod ved Forpagterens Bod og saac, hvorledes Blodpengene, som de fattige Kjøbere maae offre i Afgift, forsvandt i hans Pengeskrin. Da kom netop den gamle Kone; hun havde allerede betalt Afgiften af de Varer, som hun havde medbragt for at sælge, og var nu kommen tilbage med en Hoveddug, som hun havde kjøbt til sin Søn. Af enhver Bod tager Forpagteren Afgift; men ovenikjøbet maa Ingen, der har kjøbt, hvor Lidet det end er, forlade Markedet uden endnu engang at betale Afgift derfor. Han sætter da et Stempel, et rødt Mærke, paa Armen eller paa det Kjøbte, til Beviis for, at de have efterkommet deres Forpligtelser; nu kunne de først gaae sikkert hjem, mærkede som Dyr, ellers vilde Chineserne anholde dem og plyndre dem som Markedstuve, der havde bedraget Forpagteren for hans lovlige Indtægt.

Den gamle Kone lagde fire Kobberskillinger foran den chinesiske Forpagter. »Jeg skal have sex,« sagde han. Hun havde ikke flere, men han vedblev at fordrø To til. Til sidst sagde han: »Gaa hjem og hent Penge; jeg beholder Hoveddugen saalænge.« Han vidste vel, at den Gamle boede høit oppe i Bjergene, og at hun vel heller ikke havde flere Penge hjemme; da kunde han beholde Hoveddugen for Intet. Konen stod der med Fortvivlelsen malet i sit Ansigt, al Beden var forgjeves. Jeg kastede to Kobberskillinger hen til ham: »Giv Konen hendes Hoveddug tilbage, Hund!« Forpagteren smilede, som om han vilde sige: »Men jeg er dog ikke den eneste Hund, som gnaver af det Ben.« Konen modtog glad sin Hoveddug og hilste mig taknemmeligt idet hun gik.

Efterat have udtalt sit fromme Ønske mod Forpagteren, ved Erindringen om Markedsscenen, traadte hun fortroligt lidt nærmere henimod mig og sagde: »Hvis Bendoro ikke havde betalt for mig, saa havde jeg ikke kunnet bringe Hoveddugen hjem til min Sastro, og han er saadan en god Søn, han holder saa meget af sin Moder!« »Men har Du da ingen Mand?« »Nei, Bendoro, det er tolv Maaner siden, at han døde. Jeg er Enke; Bendoro veed, at man strax efter Husbondens Død fratager Enken Jorden, for at give den til en Mand, der vil ernære hende ved sit Arbeide. Da kom Sastro nede fra Lavlandet, hvor han var Bøffelvogter; han sagde: »Moder, jeg er vel endnu ung, men jeg er stor og stærk, jeg vil arbeide istedetfor Fader.« Saa fik jeg da Lov til at beholde min Jord; Sastro arbeider og sørger for mig, og nu er jeg rig, istedetfor at jeg ellers vilde være fattig og maaskee hungre. Sastro er en brav Søn og derfor vilde det have bedrøvet mig, hvis Forpagteren havde beholdt Hoveddugen; thi vi Bjergboere have saa sjældent Penge til at købe Noget for. Nu kommer Sastro strax hjem fra Markarbeidet, og da vil han selv kunne takke Bendoro.«

Men jeg kan ikke afvente hans Ankomst; Solen staaer allerede høit paa Himmelen, saa det er paa Tide at tænke paa Hjemveien.

Opdragelse og Underviisning ere to Ord, som den fattige Javaneseer ikke har Brug for; han kjender ikke de Begreber, som betegnes derved. Han lader sine Børn voxer op som Bananen og Kokospalmen; han føder dem, men paa at opdrage dem har han aldrig tænkt, saalidt som paa at undervise dem. Forældrene mene, at Børnene kun ere til for saasomt som muligt at overtage det Ene eller det Andet af deres Gjerning. Derfor fordres der allerede tidligt Arbeide af dem, der ofte overstiger deres Kræfter. Saaledes voxer Drengene op uden at lære Andet end det, de faae at see og høre i deres daglige Liv. Ligesaa lidt som Forstanden udvikles, ligesaa lidt, og endnu mindre, forædles deres Hjerter.

Sastros Moder sagde, at han var en god Søn; det havde han ogsaa viist. Han vilde ogsaa have kunnet blive en brav Mand og Fader, en virksom og flittig Planter, maaskee senere endog Hoved for Landsbyen. Thi han var ikke alene flittig og arbeidsom, men ogsaa klog og lærvillig; derfor stod han tidligt langt over de andre Drengene af hans Alder. Ved deres Lege var han den Første, ved deres Fegtninger Anfører og ved deres Hanekampe Dommer, og af hans Jævnaldrende nu var der ingen, som pløiede sit Land bedre end han. Men Sastro var voxet op som javansk Barn, og havde aldrig lært at holde sine Lidenskaber i Tømme.

Kromo er Sastros Pattebroder og bedste Ven; Sastros Moder havde bragt ham med til Hjemmet fra en Venindes Dødsleie. Drengene voxede op sammen, inderlig forbundne, omend forskellige af Charakter.

Ligesaa aaben og glad, som Sastro var, ligesaa inde-sluttet og tungsindig var Kromo; men de forstaae hinanden, de ere Venner og ville ikke alene staae hinanden bi ved Markarbeidet, men ogsaa i Nød og Død. Det have de lovet hinanden, og Kromo holder Ord.

Natten er kulsort; Vinden jager Skyerne foran sig og kaster os en Mængde fugtige Blade i Ansigtet, idet den pidsker vildt i Træerne. Det er Midnat, Spøgelsernes og Tyvenes Tid. Et Vindstød aabner for et Øieblik en Lem i det tætte Skytag, og viser os Maanen, der tungsindigt stirrer ned gennem Taagen. Ved det usikkre Lys opdage vi den bladløse Kambodja med sine spøgelseagtige, knudrede Grene og hvide Blomster; dens Tilstedeværelse fortæller os, at vi ere paa en javansk Kirkegaard. En af Gravene seer ældre og mere forfalden ud end de andre, Ingen veed hvem den gemmer, derfor sigte Alle, at det er en Helgen fra gamle Dage, en af de Første, der prædikede Islam, en Mand, som i levende Live gjorde Mirakler og som er istand til at gjøre Underværker efter sin Død. Hvis Du kun vil tilbringe en Nat i Bøn ved hans Grav, saa skal hans Kraft sikkert hjælpe Dig til at opnaae, hvad Du tracter efter. See der! En Mand beder ved Graven. Sagte mumlende bøier han ofte Panden mod Jorden og hæver, naar han reiser sig, de sammenlagte Hænder mod Himmelen. Den fromme Bedende! Nattens Mørke afskrækker ham ikke, den vilde Blæst forstyrrer ham ikke. Han beder — for sin Sjæls Frelse? — Eller for den Afdødes Ro i Mahomeds Paradis? — Nei, om Allahs og Helgenens Velsignelse til det Værk, som han strax skal udføre — til det Tyveri, som han har besluttet at udøve i den nærliggende Landsby!

Han tager en Haandfuld Jord fra Graven, staaer op og skynder sig bort. Vi følge ham. Nu føler han dog, at Natten er kold, thi en Gysen gennemfarer ham, hvilket ikke er underligt, da han næsten er nøgen, idet kun et tyndt Stykke Bomuldstøi er fæstet om hans Hofter med et Belte, hvori hans Klevang*) sidder. Kroppen har han indgnedet med Kokosolie, hvorved han er bleven glat som en Slange og ikke let kan fanges, hvis han bliver overrumplet; det er et Middel som Tyvene paa Java altid bruge. I Haanden holder han en stor Sax af dem, som Javaneseerne bruge til at klippe Bambusmaatterne med; den har han medtaget for at udklippe Hyttens Væg og saaledes skaffe sig Indgang.

Han stiger hurtigt ned ad Bjerget, vader gennem Strømmen og standser først paa den anden Side udenfor Landsbyen, hvor Helgenens Velsignelse, efter hans fromme Bøn, skal lade ham finde rigt Bytte.

Men Uforsigtige! Hvorledes kunne I dog sove saa sorgløst, hvorfor er der ingen Vagt til at passe paa Landsbyen? Det vide I dog Alle, at der er mange Tyve i Omegnen. Hele Dagen have I talt om at holde Vagt; nu, det er Nat, sove I Alle.

Mørket og Blæsten synes at tiltage, samtidig med at Himmelen har aabnet sine Sluser. Tyven, der bad ved Graven, har Lykken med sig; det er det bedste Veir, han kan ønske sig til sin ryggesløse Gjerning. Han er standset foran et lille Hus i Landsbyens Udkant; her knæler han igjen og fremmuler sin Tyvebøn og sine Løfter til Helgenen, og kaster derpaa den medbragte Haandfuld Jord henover Hyttens Tag. Det er hans faste Tro, at denne Jord fra den Helliges Grav, særlig indviet ved hans sidste Bøn, har Magt til at dysse Mennesker og Dyr i dyb Søvn, saa at han uforstyrret kan forrette sin Gjerning.

Nu lægger han rask Haand paa Værket og udklipper en Aabning i den af Bambusmaatter sammensatte Væg; Regnen, der pidsker ned, forhindrer at høre Saxen skære igennem Maatten. Nu er Hullet stort nok; han overbeviser sig om, at Alt derinde er roligt og smutter ind. Midt paa Gulvet udbreder en Væge i en Lerskaal med Olive et sparsomt Lys, og foruden Regnens Plasken, de Sovendes Aandedræt og Muskitoernes Summen høres ingen Lyd.

Manden sover saa trygt, thi han har jo sin Dolk, et Arvestykke fra hans Fader og Bedstefader, hos sig; med den under Hovedpuden kan ingen Ulykke ramme ham eller hans Hus, det have jo baade hans Fader og Bedstefader fortalt ham, og selv har han med urokket Tro paa dens beskyttende Evne atter fortalt sine Børn derom. Over ham paa Væggen hænger et rødt Silkebelte, med tilhørende Rem af blankt Læder og stort forgyldt Spænde. Imorgen er der Fest i Nabobyen, dertil har han kjøbt denne Stads, saavelsom Øreknapperne med Diamanter, som hans Kone skal bære. Knapperne ligge henne paa Hylden i Krogen, og Tyven har allerede udstrakt Haanden efter dem, da Manden vender sig i Søvn, saa Bambusbænken knager under ham. Tyven farer

*) Den javanske Tiltale til Europæere.

*) Markedsafgift.

*) Et Haandvaaben, en Mellemting mellem Øxe og Kniv.